Uteområde ved Antonbua, Molde kommune. Foto: Ingvild Gjerdset

10.01.2023

Møre og Romsdal fylkeskommune

Program for berekraftig by- og tettstadutvikling

Oppsummering av arbeid i 2022 og arbeidet for 2023

Postvegen/Kjøpmannsgata, Vestnes sentrum. Foto: TINGH kommunikasjon as

Innhald

Forord **4**

Kva er oppnådd innan satsingsområda og kva har midlane gått til **6**

1.1 Tettstadprogrammet 6

1.2. Byen som regional motor 6

1.3. Mobilitet 7

Ferdigstilte byrom og møteplassar i 2022 **8**

Andre gjennomførte prosjekt **12**

Kompetansetiltak **16**

Presse/kronikkar: eit utval **18**

Kva for utfordringar har vi - plan for arbeidet i 2023 **22**

5.1 Vidareutvikling av programmet 22

5.2 Satsingsområde i 2023 22

5.2.1 Samarbeid om sentrumsutvikling 22

5.2.3 Mobilitet på tvers 23

5.2.4 Kvalitetsheving av byrom 24

5.2.5 Bustad og bustadpolitikk 25

5.2.6 Sirkulær stadutvikling 25

5.2.7 Smarte byar 27

Gjesteskribenten: Britt Flo, dagleg leiar Molde Næringsforum **28**

Kva betyr by- og tettstadsutvikling for næringslivet i regionen? 28

Forord

Møre og Romsdal-samfunnet står overfor krevjande endringar i åra framover. Utfordringane vi står overfor er samansette; frå trong kommuneøkonomi og auka press på velferdstenestene, via rekrutteringsutfordringar i arbeidslivet, og til klimaendringar og naturmangfald under press. Når utfordringane er samansette må også løysingane vere samansette. Og samansette løysingar krevjar godt samarbeid mellom ulike utviklingsaktørar, på tvers av sektorar og på tvers av fag.

Her speler Program for berekraftig by- og tettstadutvikling ei viktig rolle. Program for berekraftig by- og tettstadutvikling er eit samarbeidsprogram mellom kommunane i fylket og fylkeskommunen for å bidra til at Møre og Romsdal er eit attraktivt fylke å bu i, finne arbeid i og besøke. Vi treng at byane og tettstadene våre skil seg positivt ut. For å få til dette bidrar programmet med ein kombinasjon av kompetansehevande tiltak på viktige område for by- og tettstadutviklinga, i tillegg til medfinansiering

av og deltaking i gode utviklingsprosjekt i byane og tettstadene i heile fylket. Program for berekraftig by- og tettstadutvikling har i 2022 hatt mykje aktivitet; frå seminar, møteplassar og frukostwebinar til fleire rundar med tildeling av tilskot til by- og tettstadutvikling. Dette kan du lese meir om i denne årsrapporten. I tillegg legg vi her fram forslag til satsingsområde i programmet for 2023.

Takk til kommunane og andre samarbeidspartar for godt samarbeid gjennom 2022! Vi ser fram til meir samarbeid om berekraftig by- og tettstadutvikling i 2023.

Ass. fylkeskommunedirektør
Gunn Randi Seime

Framtidig nærmiljøanlegg i Bruhagen, Averøy kommune. Illustrasjon: LOLE landskap/Hagen landskap

Kva er oppnådd innan satsingsområda og kva har midlane gått til

1.1 Tettstadprogrammet

Gjennom 2022 har følgjande prosjekt fått tilskot frå ordninga:

Kommune	Tiltak	Totalkostnad	Søkt beløp	Tilskot og tilskotsdel
Hustadvika	Detaljprosjektering av torg i Elnesvågen	1 000 000	500 000	500 000/50%
Averøy	Plangrunnlag, medverknad og, planlegging tursti, designmanual, og pop up park	1 100 000	550 000	520 000/46%
Sykkylven	Historisk park på Auremarka i Sykkylven	2 022 000	674 000	674 000/33,33%
Ørsta	Utformingsplan for Ørsta sentrum	350 000	175 000	175 000/50%
Stranda	Tettstadutvikling og berekraftig omstilling Geiranger	1 000 000	500 000	500 000/50%
Sum		5 472 000	2 399 000	2 369 000

Kommune	Tiltak	Totalkostnad	Søkt beløp	Tilskot og tilskotsdel
Averøy	Opparbeiding av rådhuspark og nærmiljøanlegg Bruhagen sentrum	12 000 000	4 000 000	4 000 000/33%
Volda	Overvatn som ressurs i Volda sentrum	250 000	125 000	125 000/50%
Aure	Opparbeiding av torg i Aure sentrum	6 000 000	2 000 000	2 000 000/33%
Ørsta	Fontena på Haldeplassen	3 985 000	1 328 500	1 328 500/33%
Sum		22 235 000	7 453 500	

Prosjekta fordeler seg mellom tilskot til opparbeiding av byrom og utgreiingsarbeid (som har som mål å leie til opparbeiding av konkrete byroms-prosjekt).

1.2. Byen som regional motor

I 2022 har følgjande prosjekt fått tilskot frå ordninga «berekraftig byutvikling / Byen som regional motor»:

Kommune	Tiltak	Totalkost-nad	Søkt be-løp	Tilskot og tilskotdel
Ålesund	Nærmiljøanlegg med lågt klima- og miljøavtrykk ved nye Hessa bar-neskule	2 500 000	1 250 000	1 250 000/50%
Kristiansund	Møteplassar og grøne forbindingar mellom kommande nybygg i sentrum	9 576 000	2 376 000	2 376 000/25%
Molde	Medverknadsprosessar i forkant av områderegulering Lundavang	2 000 000	1 000 000	1 000 000/50%

	Uttesting av smart energistyring på områdenivå	900 000	300 000	300 000/33,33%
	Berekraftige og attraktivitetsskapande aktivitetar i sentrum	1 600 000	800 000	800 000/50%
Sum		16 576 000	5 726 000	5 726 000/34,5%

1.3. Mobilitet på tvers

Møre og Romsdal fylkeskommune har sett i gong ei satsing på mobilitet frå 2022. Dette handlar om å kunne bevege seg på ein enkel måte, og er oftast ein kombinasjon av fleire måtar å flytte seg på. I Fylkesstrategi for Samferdsel (2021-2024) er det definert at: «Møre og Romsdal skal ta all vekst i persontransport i dei største byområda med auka bruk av kollektivtransport, mobilitetsløysingar, sykling og gåing». Dette svarar til nullvekstmålet. Arbeidet med mobilitetsløysingar skal bidra til å nå dette målet. Mobilitetssatsinga er i ei oppstartsfase, og arbeidet med ulike prosjekt og tiltak er i gong.

I 2022 har mobilitetssatsinga hatt fokus på desse områda:

Bestillingstransport

Tilbod for å auke mobiliteten i distrikta. Vi har hatt eit pilotprosjekt med flyplasstransport i Ørsta og Volda, som no har gått i ca. eit år. Evalueringa er at ordninga er populær.

Innfartsparkering

Innfartsparkering er parkering ved ein trafikkterminal eller haldeplass kor dei reisande reiser kollektivt vidare. Vi har hatt eit pilotprosjekt knytt til innfartsparkering i Ålesund, i samarbeid med Ålesund kommune og Ålesund parkering. Satsing på auka tilgjenge til innfartsparkering kan bidra til å redusere bilkøyring inn til byar og tettstader.

Heim-jobb-heim

Heim-jobb-heim er ei mobilitetssatsing retta mot bedriftsmarknaden. Målsetninga er å redusere personbiltrafikken gjennom å legge til rette for auka bruk av kollektivtransport, sykling eller gåing til og frå jobb. Det er eit stort potensial for å redusere antal arbeidsreiser som blir gjennomført med bil. Fylkeskommunen arbeider med et forprosjekt for å sjå på korleis ei slik satsing kan innrettast for å passe dei lokale forholda i Møre og Romsdal.

Kompetansemiljø for Mobilitet i Møre og Romsdal

FRAM har starta arbeidet med å utvikle eit kompetansemiljø innan mobilitet, som skal spreie kunnskap og erfaring om mobilitet til relevante aktørar.

Under samlinga i «byen som regional motor» i Ålesund i oktober kom kommunane med innspel på sine forventningar til fylkeskommunen si rolle i mobilitetsarbeidet. Dei trekker fram at fylkeskommunen bør fasilitere møteplassar for nettverksbygging og samarbeid. Vidare peikar de på fylkeskommunen som eit knutepunkt som innhentar og deler kunnskap om tema for å sikre felles forståing for utfordringar og moglegheiter. Dette er i tråd med satsinga om å bygge opp eit kompetansemiljø innan mobilitet i fylkeskommunen.

Arbeidet i mobilitetssatsinga blir koordinert med dei pågåande bypakkeprosjekta, og andre pågåande satsingar der fylkeskommunen speler ei sentral rolle.

2

Ferdigstilte byrom og møteplassar i 2022

Venstre, nedst:

- Leike og aktivitetsområde Molde sentrum, Molde kommune. Foto: Ingvild Gjerdset

Høgre, øvst:

- Skateparken ved Idrettens Hus, Molde kommune. Foto: Terje Aamodt

Høgre, midten:

- Uteareal ved Antonbua, Molde (tidlegare Midsund) kommune. Foto: Ingvild Gjerdset

Høgre, nedst:

- Uteareal ved Antonbua, Molde (tidlegare Midsund) kommune. Foto: Ingvild Gjerdset

IDRETTENS HUS

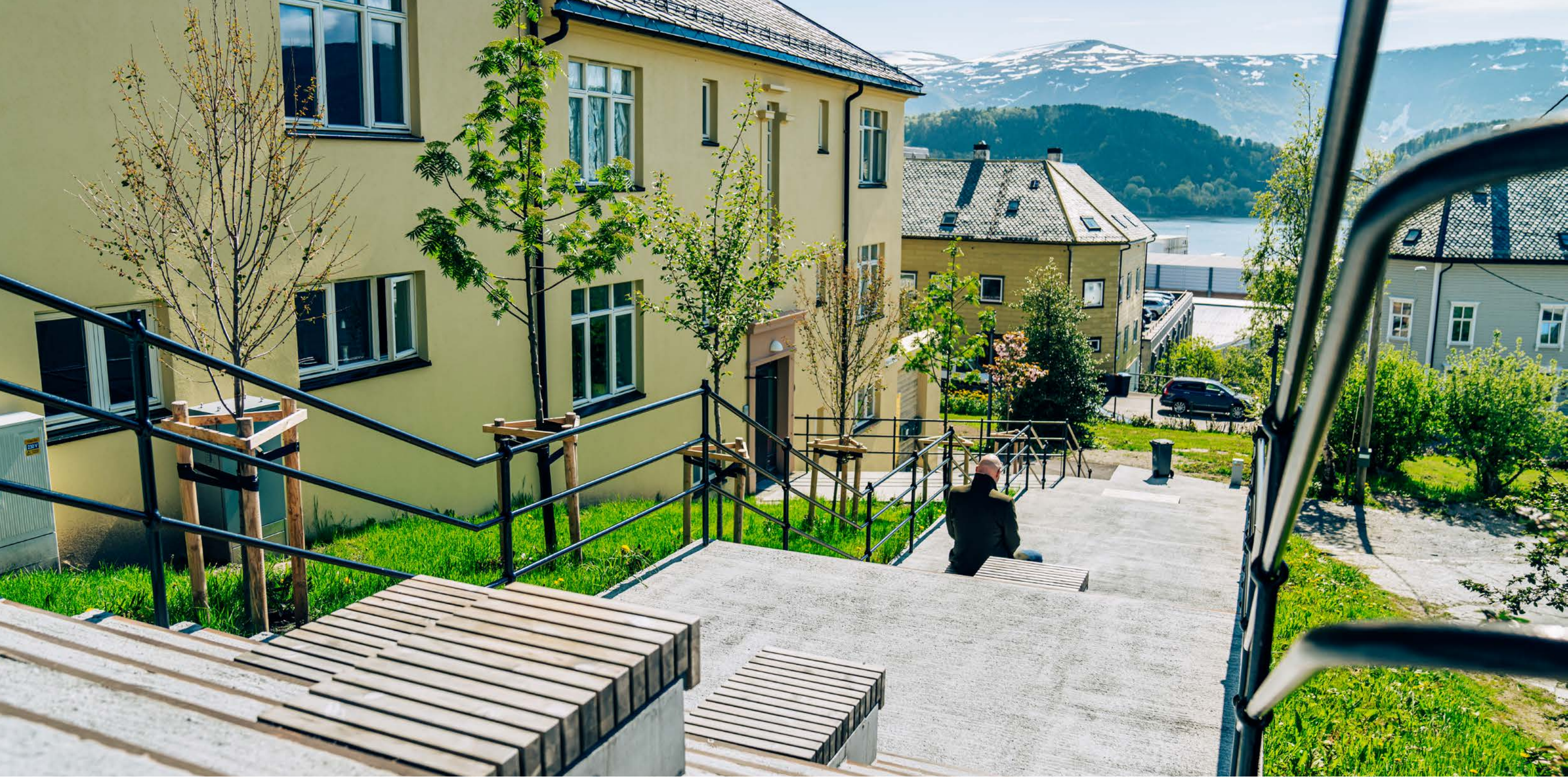

Venstre, øvst:

- Snarvegprosjekt, Aspøya, Ålesund kommune. Foto: TINGH

Venstre, midten:

- Trebrygga, Valldal, Fjord kommune. Foto: Bygdebladet (ifm kongeparet sitt besøk sommaren 2022)

Venstre, nedst:

- Nærmiljøanlegg, Kolvikbakken, Ålesund kommune. Foto: TINGH

Høgre, nedst:

- Ny park ved bybadet i Ålesund, Ålesund kommune. Foto: TINGH

Andre gjennomførte prosjekt

Ålesund kommune, Parkeringsstrategi. Ålesund kommune fekk i 2019 løyvd 750 000 kr til å utarbeide eit kunnskapsgrunnlag for ny parkeringsstrategi. Kunnskapsgrunnlagsrapporten vart overlevert Ålesund kommune i november 2022.

Molde kommune, innbyggarlaben «Innom». Molde kommune fekk i 2019 og 2021 løyvd til saman 1 300 000 kr til å etablere ein innbyggarlab i bysentrum. Innbyggarlaben skal vere ein møteplass som styrkar medverknaden i byutviklinga og bidrar til å etablere nye samarbeid mellom kommune, næringsliv, innbyggarar og akademia. Laben har vore open hausten 2022, og blir offisielt opna januar 2023.

Innbyggarlaben i Molde. Foto: Pernile Gardien, Molde kommune

Smøla kommune, Utviklingsplan for Hopen. Smøla kommune fekk i 2021 løyvd 300 000 kr til å gjennomføre eit moglegheitsstudie for Hopen for å fastlegge ønska utviklingsretning for sentrumsområdet. Agraff Arkitektur AS har gjennomført oppdraget.

Ill: Agraff Arkitektur AS

Volda kommune. Volumstudie for fortetting i indre sentrumssone. Volda kommune fekk i 2021 løyvd 150 000 kr til å gjennomføre eit volumstudie for å illustrere moglegheitene for utvikling, fortetting og transformasjon i Volda sentrum. Asplan Viak as gjennomførte oppdraget for Volda kommune.

Hustadvika kommune. Gatebruksplan og byutviklingsstrategi for Elnesvågen. Som ei oppfølging av sentrumsutviklinga i Elnesvågen har kommunen utarbeidt ein plan for gater, møteplassar samt ein strategi for vidare utvikling av Elnesvågen sentrum. Planen inneheld prinsipp for omforming av fylkesvegen gjennom sentrum og ei ideskisse for programmering av nytt torg i sentrum. Fragment AS, SLA og Cowi har gjennomført oppdraget.

Ill: Fragment/SLA/Cowi

Averøy kommune, formingsrettleiar og konseptskisse for turveg og park. Averøy kommune fekk i 2022 løyvd midlar til å utarbeide ein plan for turveg og park samt ein formingsrettleiar for sentrumsområdet. Rettleiaren inneheld retningsliner for fargebruk, val av material og utstyr. Østengen og Bergo landskapsarkitekter AS har gjennomført oppdraget.

Fargepalett og røyr i høve til paletten, Averøy kommune.

Aure kommune, skisseprosjekt for Auretorget. Basert på moglegheitsstudie og stadanalyse frå 2021. Arbeidet har utspring frå pilotprosjektet Veilederpiloten, som var initiert av Distriktssenteret og vart gjennomført i perioden 2020-2022. Ikon arkitekter har gjennomført oppdraget.

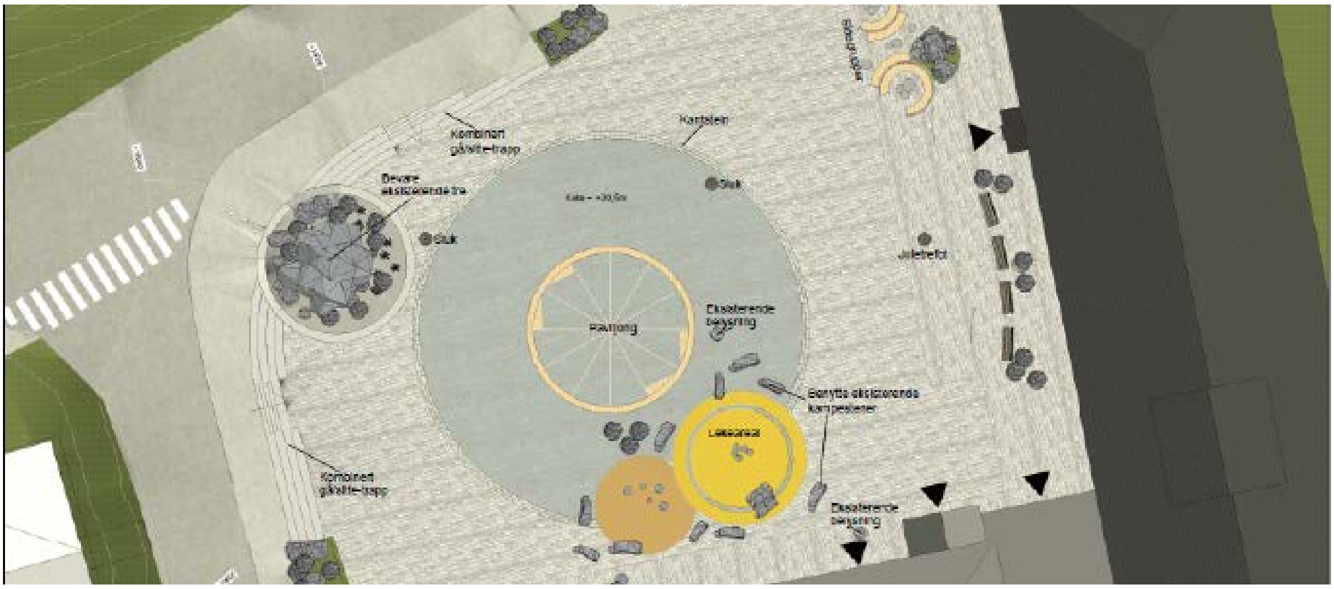

Illustrasjonsplan, Auretorget. IKON arkitekt og ingeniør

Rauma kommune, Åndalsnes - gårdeigarsamarbeid. Åndalsnes gårdeigarforening og seinare Åndalsnes Sentrum as har i 2019 og 2021 fått til saman 800 000 kroner til å arbeide med sentrumsutvikling i Åndalsnes. Målet har vore å styrke samarbeidet om sentrum ved etablere ein organisasjon som famnar gårdeigarar og næringslivaktørar i ein organisasjon, samt styrke engasjementet og auke kompetansen til aktørane i sentrum. I prosjektet er det etablert eit eige handelsråd og det er satt i gang arbeid med å etablere ein samarbeidsavtale mellom sentrumsforeningen og Rauma kommune. Åndalsnes sentrum AS har pr. i dag ca. 40 medlemmar. Organisasjonen har teikna medlemskap i Norsk Sentrumsutvikling. Prosjektleiar har vore Nordveggen utviklingsselskap.

Mobiliseringsmøte om Åndalsnes sentrum. Foto Line Horvli

Vestnes kommune, prosjektleiing for fullføring av Sjøfronten del 3 og samarbeid i sentrum.
Vestnes kommune fekk i 2020 løyvd 1 400 000 kroner til ei toårig prosjektleiarstilling for å mobilisere sentrumsaktørar, sørge for samarbeid mellom kommune, næringsaktørar og grunneigarar og mobilisere til gjennomføring av Sjøfronten del 3 - Kataholmen. Vestnes Næringsforum har hatt prosjektleiaren, og har gjennomført ei rekkje aktivitetar i prosjektperioden. Første del av Sjøfronten del 3 vart ferdigstilt i 2021.

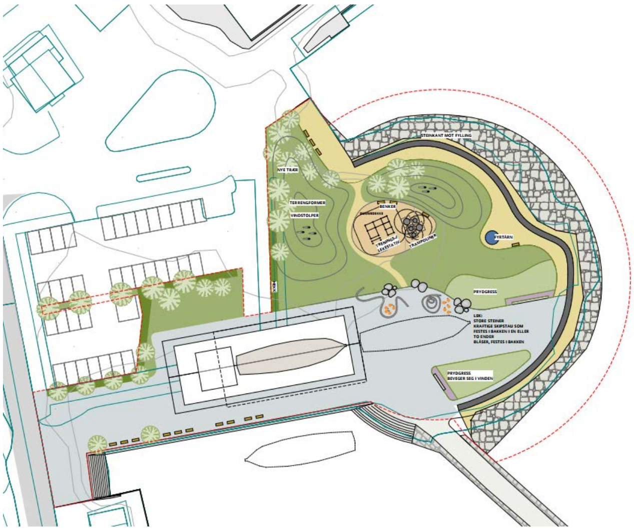

Einingsleiar i kommunen og prosjektleiar Vestnes Næringsforum planlegg neste byggetrinn på Kataholmen. Foto: Vestnes Næringsforum. Illustrasjon til høgre: Illustrasjonsplan, Agraff Arkitektur

Kompetansetiltak

I 2022 har Program for berekraftig by- og tettstadutvikling gjennomført desse kompetansetiltaka:

Byen som regional motor-samling i Molde, 17. mars
Arkitekt og urbanist Sissel Engblom har i fleire år følgt byutviklinga i Kristiansund, Molde og Ålesund som ein del av Byen som regional motor-prosjektet, og blei her invitert til å holde eit heildagsseminar der ein mellom anna var innom tema som urban mobilitet, sjøfront-utbygging, tiltak for klimatilpassing og sosial berekraft i byen. 30 deltakarar deltok frå administrasjonen i dei tre kommunane.

Seminar om sirkulær stadutvikling, Molde, 21. april
I tilknyting til Nyttårskonferansen vart det satt opp ein heildagsverkstad med tema sirkulærøkonomi og sirkulær stadutvikling. Konsulentmiljøa Natural State og Circularities ved Cathrine Barth, Martin Hagen og Einar Kleppe Holthe fasiliterte verkstaden. I tillegg deltok Molde kommune, ÅRIM og Kirppis med praktiske eksempel. Verkstaden hadde om lag 25 deltakarar frå kommunar over heile fylket.

Informasjonshefte om «Byen som regional motor»-prosjektet
I juni 2022 blei det lagt fram eit informasjonshefte om arbeidet som er gjort i «Byen som regional motor»-prosjektet gjennom åra 2013-2022. Heftet summerer opp metodisk tilnærming og viser fram fleire enkeltprosjekt som har fått støtte gjennom perioden.

https://mrfylke.no/content/download/26317/269570?version=1

Bustadseminar, Molde, 22.-23. juni
Møre og Romsdal fylkeskommune arrangerte for første gong ein bustadkonferanse med tema ein «heilskapleg kommunal bustadpolitikk» og «områderetta planlegging for gode nabolag». Konferansen vart arrangert i samarbeid med Husbanken og Statsforvaltaren. Konferansen samla ca. 75 deltakarar frå kommunal sektor innanfor områda helse/velferd, plan, eigedom, samfunnsutvikling og politisk og administrativ leiing, private utbyggingsselskap og arkitektfirma. Innleiarar var blant anna Einar Busterud, ordførar i Hamar, Eli Støa, professor NTNU og Roar Svenning, grunder Bygda 2.0, Stokkøya.

Fortetting med kvalitet
I samband med arbeid med «fylkesstrategi for attraktive byar og tettstader 2023 – 2026», har fylkeskommunen utarbeidd ein rettleiar som kan vere eit verktøy for korleis kommune og fylkeskommune kan arbeide for ei berekraftig fortetting. Rettleiaren peiker på viktige kvalitetar som bør ivaretakast i planar og prosjekt og kva for krav dette inneber for dei ulike aktørane. Rettleiaren er utarbeidt i samarbeid med Molde og Surnadal kommunar som har bidrege med casestudie i arbeidet. Arbeidet er presentert for administrasjonen i Surnadal og Molde kommunar og for formannskapet og Miljø og planutvalet i Surnadal kommune. Rapporten er utarbeidt av Gottlieb Paludan architects og Advansia AS.

https://mrfylke.no/media/filer/strategi-og-styring/tettstadsutvikling/rettleiar-for-fortetting-i-byar-og-tettstaderbyar-og-tettstader

Seminaret «Kunst i by- og stadutvikling», Ålesund, 29.september
Seminaret vart gjennomført i samarbeid mellom Kulturavdelinga og Stab for strategi og styring i fylkeskommunen, Ålesund kommune og Møre og Romsdal kunstsenter og Høstscena. Mål for samlinga var å få fram kunnskap og inspirere til korleis kommunar i Møre og Romsdal kan nytte kunst som eit verkemiddel i by- og stadutvikling. Ålesund kommune er den første kommunen som har fått ei løyving frå KORO (Kunst i offentleg rom) si LOK-ordning (Lokalsamfunnsordninga) i Møre og Romdal. Dei fekk 100 000 kroner til eit forprosjekt på Kiperviktorget i 2021, og er i desse dagar i gang med å gjennomføre dette.

Byen som regional motor-samling i Ålesund, 5.-6. oktober
Samlinga begynte med at alle deltakarane i samlinga deltok på Bypatrioten sin BraBy-konferanse 5. oktober. For dag 2 tok dei om lag 35 deltakarane frå Ålesund, Molde og Kristiansund kommunar del i en arbeidsverkstad om mobilitet, fasilitert av samferdselsavdelinga (og «Mobilitet på tvers»-prosjektet). Som avslutning heldt Marie Harbo Dahle frå SoCentral eit innlegg om Pådriv-metoden, eit rammeverk for meir inkluderande medverknad i stadutvikling prøvd ut i Oslo, Stavanger og Trondheim.

Frukostwebinar, hausten 2022
Hausten 2022 arrangerte vi korte webinar der føremålet var å informere om og dele kunnskap som kommunane kan bruke i utviklingsarbeidet sitt. Erfaring så langt er at gjennom desse korte webinara kan vi fortløpande formidle kunnskap om dagsaktuelle tema innanfor by- og stadutvikling. Deltakinga viser at tiltaket har vore populært. Vi vil difor halde fram med frukostwebinar i 2023.

I: Korleis kan vi fortette med kvalitet – ein rettleiar.
Alv Skogstad Aamo arkitekt og urbanist, som var prosjektleiar for «fortetting med kvalitet-rettleiaren» heldt innlegg 21. oktober. Webinaret hadde 44 deltakarar.

II: Veilederpiloten: Korleis kan kommunar påverke samfunnsutviklinga i den retninga dei ønsker?
Seniorforskar Lisbeth Øyum frå Sintef, som har følgjeforska på utviklingsarbeidet, delte innsikter frå forskingsrapporten 15. november. Webinaret hadde 53 deltakarar.

III: Mobilitet i områdeutvikling og tilrettelegging for gåing
Oddrun Hagen og Marika Kolbenstvedt frå Transportøkonomisk institutt (TØI) delte kunnskap om berekraftig mobilitet i områdeutvikling og tilrettelegging for gåing - utfordringar og tiltak 15. desember. Webinaret hadde 50 deltakarar.

Seminaret «Hvem eier byen?», Molde, 31. oktober – 1. november
Dette seminaret var eit arrangement over to dagar og eit samarbeid mellom Høgskulen i Molde, Habitat Norge, UN-Habitat, Møre og Romsdal fylkeskommune, Moldebiblioteka og Molde kommune. Tema på agendaen var frå deltaking, medverknad og inkludering i stadutvikling til global bustadspekulasjon og lokal tilrettelegging for sykkel. Ein del av programmet var også lagt til Molde sin innbyggarlab «Innom».

Presse/kronikkar: eit utval

Meninger →

Det er hvordan det sosiale livet er bygd opp som avgjør om man blir værende i bygda

Ina Victoria Rånes har skrevet dette innlegget.

Nyheter →

Ny park nesten klar – sjå bilda

I desse dagar er det innspurt på arbeidet med uteområdet ved Antonbua i Midsund.

KRISTIANSUND NORDMØRE TRAFIKK PENDLING FYLKESKOMMUNEN

Derfor er det kork ut og inn av sentrum hver dag

Et ikke uvanlig syn i Kristiansund: Bilkø fra Melkvikan helt ut til Futura i ettermiddagsrushet.

Av Arild Myhre

Publisert:
20.10.22 19:26

Del

Lurer du hvorfor det er kork både på Wilhelm Dalls vei og i Melkvikan hver ettermiddag? Møre og Romsdal fylkeskommune gir deg forklaringen.

For abonnenter

Fylkeskommunens planavdeling har utviklet en ny kartapplikasjon som ikke bare viser pendlemønstrene mellom kommuner, men også hvor folk i ulike bostedkretser drar for å jobbe internt i samme kommune.

For fylkeskommunen er verktøyet blant annet nyttig for å kunne planlegge og tilrettelegge best mulig for kollektivtransport, mens det særlig for folk i bykommunene kan fortelle mye om det lokale trafikkmønsteret.

24 laurdag 30. april 2022 Møre

Gode idear til berekraftige liv

Det mangla ikkje på idear då Vibeke Koehler frå Bærekraftige liv utfordra dei 30-40 deltakarane på visjonsverkstaden tysdag på kva draumar ein har for framtida, kva hindringar som står i vegen, kva ressursar vi har og kva løysingar vi ser.

Bakteppet er klimakrisa, forbrukskrisa og aukande ulikskap, og kva den enkelte av oss kan gjere for å motverke dette. "Først når nokon klarar å beskrive eit miljøvenleg samfunn som vi gler oss til å leve i, kjem ting til å skje - og då kan

* *Vibeke Koehler frå Bærekraftige liv i Bergen engasjerte dei frammøtte. (Foto: privat)*

Nyheter →

Samarbeid gir resultat: Ny giv for Vestnes sentrum

Samarbeid mellom kommunen, fylkeskommunen og lokalt næringsliv har fått Vestnes sentrum til å blomstre. Satsinga har gitt resultat, stadig fleire tar turen til Vestnes sentrum.

05.07.2022, 13:11 Samarbeid gir resultat: Ny giv for Vestnes sentrum - rbnett.no

Positiv utvikling: Senterleiar Kathrine Kolset og huseigar Roger Malme fortel om positiv utvikling for butikkane i Vestnes brygge.
FOTO: OLAV SKJEGSTAD

Olav Skjegstad

Sist oppdatert: 3 timer sidan

Vestnes var tidleg ute med kjøpesenter då Vestnes brygge opna for 34 år sidan. Seinare har kjøpesenteret blitt utvida fleire gongar med samla investeringar på rundt 100 millionar kroner. Senteret har i dag 12 butikkar og 27 leigetakarar. 135 personar har sitt daglege arbeid her. Dagleg leiar Roger Malme fortel om ei rivande utvikling og stor interesse for å leige lokale. Med samla golvflate på 7000 kvadratmeter er det no berre 150 kvadratmeter som er ledig, rundt to prosent. Siste innflyttar var Kid, like før hadde Aandahls opna butikk i senteret. Det er bygd ny kafe med open vegg mot sjøen.

Plassert midt mellom Molde og Ålesund er det konkurranse om kundane, men Roger Malme fortel at mange kundar både frå Sunnmøre og Rauma legg handleturen til Vestnes. Godt utval av butikkar og gratis parkering er trekkplaster.

Ein halv million til Geiranger

Stranda kommune har fått 500.000 kroner til utvikling av Geiranger tettstad og har i denne samanheng også utlyst ein arkitektkonkurranse.

Stranda kommune søkte Møre og Romsdal fylkeskommune om 500.000 kroner til eit mogleheitsstudie som skal resultere i ein utviklingsplan for Geiranger sentrum, noko som vart innvilga 14. juni.

Prosjektansvarleg Ellen Fivelstad som er tilsett i kommunen i prosjektet «Det store bildet», er godt nøgd med tildelinga.

– Pengane skal i første omgang gå til å planlegge ein overordna, strategisk plan for heile Geiranger sentrum. Denne skal få fram Geiranger sin identitet og legge føringar for vidare forretningsutvikling, strategi for areal til nye aktivitets – og salstilbod, og ein overordna plan for vidare byggeaktivitet. Tiltaka skal sikre at Geiranger sentrum får meir besøk, gjennom heile året, seier Fivelstad.

Vidare fortel Fivelstad at bakgrunnen er at det med nullutsleppsvedtaket ikkje lenger vil kome inn cruisebåtar til Geiranger, og tettstaden vil dei neste åra gå gjennom ei større omstilling i kjølvatnet av dette. Blant anna er det planar om å bygge ein ny marina. Dette kan verte eit stort byggeprosjekt midt i sentrum.

Arkitektkonkurranse

I samband med tettstadprosjektet kontakta Fivelstad seks arkitektfirma frå heile landet der ho inviterte dei med i konkurranse om kven som skulle stå for utforminga av Geiranger sentrum. Då fristen var ute hadde ho fått inn fire tilbod.

– Vi sende ut ein invitasjon til kjente arkitektfirma som har god tyngde, kunnskap og erfaring. Dette såg vi som viktig ettersom ein har så mange «avgrensingar» i Geiranger, med flodbølgjeproblematikk, ras og steinsprang. I tillegg er delar av bebyggelsen i sentrum verna og vi må ta omsyn til UNESCO sine forskrifter.

To av dei fem arkitektfirmaene som er med vidare, har gått saman og levert eit felles prosjekt.

– Eg gleder meg no til å gå gjennom tilboda, der vi over helga skal ha møte for å ta stilling til kva for eit firma vi går for. Oppstarten vert tidleg i september, avsluttar Fivelstad.

RANDI ANSOK
randiansok@nyss.no

Stranda kommune har fått tildelt 500.000 kroner til tettstadutvikling av Geiranger. ALLE FOTO: RANDI ANSOK

Det er mange omsyn som må takast i Geiranger tettstad.

Prosjektleiar Ellen Fivelstad er nøgd med tildelinga av midlar frå fylkeskommunen.

● Molde kommune får millionbeløp til utvikling av Lundavang

Nabolag for «det gode liv»

Prosjektet «Lundavang – eit nabolag med det gode liv» får 1.000.000 kroner i byutviklingsmidlar.

SJUKEHUSOMRÅDET: Lundavang blir «ledig» når sjukehuset flyttar til SNR på Hjelset. Bildet er tatt tidlegare. FOTO: ERIK BIRKELAND

Fylkeskommunedirektøren foreslår å tildele nær 6 millionar kroner til nærmiljøanlegg i Ålesund, møteplassar og grøne forbindelsar i Kristiansund, nabolagsprosjekt ved Lundavang, smart straumstyring og sentrumsaktivitetar i Molde.

Midlane blir fordelt gjennom byutviklingssatsinga «Byen som regional motor», og er ein del av fylkeskommunen sitt «Program for berekraftig by- og tettstadutvikling». Saka skal behandlast i Kultur-, næring og folkehelseutvalet tysdag 14. juni, opplyser Møre og Romsdal fylkeskommune i ei pressemelding.

Midlane er foreslått tildelt slik:

Molde kommune:

1 000 000 til «Lundavang – et nabolag med det gode liv»

300 000 til «Framtidens energi – smart straumstyring»

800 000 til «Aktivitetsbyen Molde»

Kristiansund kommune:

2 376 000 til «Møteplasser og grønne forbindelser»

Ålesund Kommune:

1 250 000 til «Nærmiljøanlegg ved nye Hessa barneskole»

Eit nabolag med det gode liv

Molde kommune ønsker å sette ny standard for utvikling av nabolag med «det gode liv» i byen, gjennom grundige medverknadsprosessar. Dette ønsker dei å få til med ny bruk av sjukehustomta Lundavang.

Når nabolaget skal byggast ut, ønsker Molde kommune å ta omsyn til livsløpskostnader og lønnsemd – både på kort og lang sikt. Dei vil også sørge for tilrettelegging av næring, kultur og tenestetilbod til innbyggarane.

Kommunen ønsker å bruke løysningar som både legg til rette for miljøkrav under bygging, men som også tek vare på naturen i ettertid. Nabolaget skal vere tilpassa alle generasjonar og nivå av funksjonalitet, og ha varierte sosiale møteplassar og aktivitetstilbod.

Smart straumstyring

Molde kommune ønsker å finne ut kva effekt smart straumstyring kan ha på belastning av straumnettet.

Prosjektet er eit samarbeid mellom Smart Molde, Istad Kraft, Elinett og Molde Eiendom KG og skal tilby husstandar i eit bustadområde i Molde å få installert eit smart straumstyringssystem i eitt år. Deretter skal prosjektet vurdere gevinstane på klima, økonomi og engasjement, og avgjer vegen vidare for implementering i større skala.

Aktivitetsbyen Molde

Molde Sentrum AS og Molde kommune ønsker å skape berekraftige og attraktive aktivitetar i sentrum. Et levande sentrum i regionen har stor betydning for dei som allereie bur og jobbar her, men også for dei som besøker Molde eller vurderer å flytte heim.

Prosjektet ønsker ulike type aktivitetar:

Aktivitetar som bidreg til miljømessig berekraft, som bruktmarknad, byttedag osv.

Aktivitetar for barn og barnefamiliar.

Aktivitetar retta mot frivillige lag og organisasjonar.

Samskaping med innbyggarar, studentar, det offentlege og næringslivet om utvikling av nye aktivitetar.

Midlar til berekraftig byutvikling i Ålesund, Molde og Kristiansund kommunar skal bidra til å utvikle inkluderande og trygge byar med særpreg, som tilbyr gode bumiljø og offentlege rom, attraktive arbeidsplassar, eit variert kultur- og tenestetilbod, og miljø- og klimavennleg byutvikling.

ANITA VINGEN
anitavingen@r-b.no

SENTRUMSUTVIKLING MØRE OG ROMSDAL AURE AVERØY

Gir seks millioner til sentrumsutvikling i to nordmørskommuner

Av Torgrim Gotland Bakke

Publisert:
14.11.22 14:52

Del

Kultur,- næring- og folkehelseutvalget i Møre og Romsdal fylkeskommune fordelte fredag 11. november i underkant av 7, 5 mill. kr til tettstedutviklingstiltak i fire kommuner i Møre og Romsdal.

Det melder fylkeskommunen selv i en pressemelding onsdag.

Av de 7,5 millionene, går hele seks av dem til to kommuner på Nordmøre: Averøy og Aure.

De resterende pengene fordeles mellom Ørsta og Volda.

Tilskuddet skal gå til å utvikle torg, gatemiljø og plasser som bidrar til å skape folkeliv og trivsel i tettstedene.

Averøy får fire millioner kroner i støtte til sitt prosjekt, som er "Opparbeiding av rådhuspark og nærmiljøanlegg Bruhagen sentrum". De fire millionene er en tredjedel av den totale kostnaden.

LES OGSÅ

Kommunedirektør Berit Hannasvik i Averøy kommune mener tildelingen er avgjørende for det langsiktige arbeidet med å utvikle kommunesenteret.

– Averøy satser målrettet på tettstedsutvikling. Vi skal ha et kommunesenter der folk bor og trives, ha allsidige aktivitetstilbud og nødvendige tjenester i hverdagen. Prosjektene som får støtte er heiet fram både politisk og administrativt i kommunen, og vi er glade for å ha en solid støttespiller og fagkompetansen i tettstedprosjektet til

Den nye sentrumsskulen vert høg

Samfunnsutvalet i Ørsta har endra grensa for kor høge bygningar kan vere i skuleområdet i Ørsta sentrum.

Samfunnsutvalet har gjort ei såkalla mindre endring av byggehøgda for Velle skule. Det skjer i samband med at den nye sentrumsskulen no vert regulert og ferdigteikna.

Samfunnsutvalet opnar for at mønehøgd på atten meter. No er det ikkje lov å ha mønehøgd på over ti meter. Det er altså ein auke på åtti prosent.

Vidare seier samfunnsutvalet at maksimal gesimshøgd kan aukast frå ti til femten meter for området der den nye sentrumsskulen skal byggjast.

Det er tre vekers klagefrist på vedtaket.

RUNE SÆBØNES
rune@morenytt.no

Den nye sentrumsskulen vert høgare enn dei andre bygningane i om[...] Skisse)

SENTRUMSUTVIKLING TETTSTEDSUTVIKLING AURE

Bilene skal bort fra torget – vil etablere møteplass for folk

FORSLAG: Denne skissen viser en tenkt situasjon på Auretorget. Parkeringsplassene er fjernet til fordel for myke trafikanter. Foto: Norconsult (skisse)

Av Pål Sundøy

Publisert:
21.09.22 07:08

4 DRIVA FREDAG 14. OKTOBER 2022

SKEI: Kulturhusplassen mener Møre og Romsdal fylkeskommune kan utvikles til et torg, en møteplass for alle. Hjertet på Skei. FOTO: MØRE OG ROMSDAL FYLKESKOMMUNE

«En tydelig sentrumskjerne, hvor «hjertet» av Skei blir et attraktivt møtested for alle»

[...]tatet er en anbefaling fra Møre og Romsdal fylkeskommune i deres veileder til «Fortetting med kvalitet i Møre og Romsdal».

Kulturhusplassen ses på som dette hjertet.

I sin studie sier fylkeskommunen det viktigste hovedgrepet for Skei er å utvikle en tydelig sentrumskjerne, hvor «hjertet» av Skei blir et attraktivt møtested for alle, og overflateparkering reduseres. I tillegg må Skei sentrum få en sterkere kobling til rekreasjonsområdet ved elva.

– Det må utarbeides en klar strategi for hvordan god bokvalitet kan ivaretas ved fortetting, både i transformasjonssoner og ved enkeltprosjekter i bebygde områder, sier veilederen.

I denne veilederen som er ute på høring har fylkeskommunen sett på enkelte byer og enkelte tettsteder og gir noen tanker om hvordan byer og tettsteder kan utvikles til det beste for samfunnene.

Molde har vært en «case» for byer, Surnadal for tettsteder.

Det fylkeskommunen har sett spesielt på i Surnadal er Skei sentrum. Dette i tråd med at politikerne har etterlyst retningslinjer for fortetting i sentrum som ett ledd i en lenge etterlengtet sentrumsplan. En plan for hvordan bygge ut Skei-platået til beste for innbyggerne.

Det fylkeskommunen har funnet er, som de sier i «caset», Skei i Surnadal har vokst fram med få overordnede planer eller tydelige prinsipper for organisering av bebyggelse og offentlig rom.

I en mulighetsstudie skisseres en rekke tiltak.

Et spennende forslag er å flytte fylkesvegen som skiller Skei fra Nordmøre Folkehøgskole og Rauamoen til et annet løp for å knytte de to områdene tettere sammen.

Det mener fylkeskommunen gir mulighet for boligutbygging og fortetting av sentrum.

Fylkeskommunen sier i sin rapport at bil og parkeringsplasser dominerer sentrum. Veilederen ønsker flere grøntområder og en boligbygging rundt sentrum som minsker avhengighet av bil.

Fylkeskommunen er ventet til Surnadal for å presentere veilederen og mulighetsstudien på et møte i utvalget for miljø, areal og teknikk første uka i november.

GEIR FORBREGD

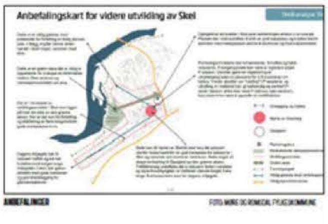

ANBEFALINGER FOTO: MØRE OG ROMSDAL FYLKESKOMMUNE

SNART TO ÅR: I november avgjøres det om reguleringsplanen for dette leilighetsprosjektet blir godkjent eller ikke. Da har utbygger ventet snart i to år og blitt offer for en kraftig prisvekst på innsatsfaktorer. FOTO: [illegible]

Ventetid på godkjenning av disse leilighetene kan gjøre dem for dyre

Leilighetsbygg blir dyrere enn planlagt.

Setra Drift har lenge ventet på å komme i gang med et leilighetsbygg med 14 boenheter i Moavegen 21 på Skei i Surnadal. Første uka i november kan de få godkjent reguleringsplanen de har utarbeidet. Da har utbygger ventet nesten to år på å få komme i gang.

– Det har tatt på tid, men får vi godkjent reguleringsplanen setter vi i gang, sier Ingvar Sæther i Setra Drift.

En utfordring ventetiden påfører utbygger er den enorme kostnadsøkningen som har vært på bygningsmaterialer. I tillegg sette renten opp. Etterspørselen etter nybygg er ikke like stor som den var.

Setra Drift er spent på konsekvensene dette får for prosjektet. Utbygger har ennå ikke prissatt leilighetene, men sier dette vil bli gjort straks godkjenninga foreligger. Leilighetene er to, tre og fire roms. Når prisen er klar kommer leilighetene bli lagt ut for salg.

– Det er en utfordring i markedet, og prisstigningen påvirker våre priser, sier Sæther.

I september i fjor, etter flere runder i hovedutvalget for miljø, -areal og teknikk, banket kommunestyret i Surnadal med en stemmes overvekt fra Drift skulle få sette i gang arbeidet med å lage en reguleringsplan for et tomt i Moavegen 21 på Skei.

Naboer og hovedutvalget for miljø, -areal og teknikk mener området er regulert til småhusbebyggelse og ønsker derfor ikke å gi tillatelse til et reguleringsarbeid for leilighetsbygg. Saka har vært behandlet to ganger i MAT, og begge ganger sa utvalget nei. Men kommunestyret bestemte altså annerledes.

Nå er reguleringsplanen ferdig og ligger klar for vedtak i MAT. Kommunen har avventet en veileder om sentrumsutvikling fra Møre og Romsdal fylkeskommunen før reguleringsplanen blir framlagt for godkjenning.

Denne veilederen er nå ferdig. Den anbefaler en fortetting i sentrum og peker spesielt på Moavegen i den forbindelse, der det anbefales fortetting på begge sider av vegen med en blanding av rekkehus og eneboliger.

– Saken kommer opp på et møte første uka i november, der fylkeskommunen presenterer veilederen først, forteller kommunedirektør Knut Haugen.

GEIR FORBREGD

DETTE ER TOMTA: Moavegen 21 på Skei i Surnadal slik den ser ut i dag. FOTO: GEIR FORBREGD

Kultur →

Slik er planene for den nye kulturskolen i Elnesvågen

Slik ser skissene ut for den nye kulturskolen i Elnesvågen. Byggeprosjektet til 60 millioner kroner er forsinket, men ordføreren håper likevel det kan stå ferdig neste år.

DEN NYE KULTURSKOLEN SKAL GI HELE KOMMUNEN ET LØFT. SLIK SER FASADEN UT FRA VEST. FOTO: HUSTADVIKA KOMMUNE

Vidar Myklebust

Sist oppdatert: 3 minutter siden

Skissene av den nye kulturskolen er blitt til etter en lang prosess i samarbeid med fagpersonene på kulturskolen.

Næringsliv –

– Aktiviteten i sentrum er helt avgjørende for næringslivet

Sjefen for Næringsforumet i Molde, Britt Flo, ser lyst på framtida for handelsstanden i Molde.

https://www.rbnett.no/naeringsliv/i/k6n9jX/aktiviteten-i-sentrum-er-helt-avgjoerende-for-naeringslivet 1/4

Joachim Constantin Høyer

Sist oppdatert: 20. juni 2022 (21:07)

Britt Flo mener det er helt tydelig at aktiviteten og attraktiviteten til sentrum har økt betydelig det siste tiåret.

– Folk bruker sentrum mer enn før

Flo sier at Molde er heldig stilt med tanke på at handelsområdene i Molde ligger tett på hverandre. Dermed er det liten handelsflukt ut av sentrum. Men om folk ikke bruker de tilbudene man har lokalt, så kan de forsvinne. Da synker igjen attraktiviteten. De siste årene har flere har blitt mer bevisst på hvor en handler, både ut fra et miljøperspektiv, men også fordi en ser hvor stor verdi det er å ha lokale tilbud. Lokal handelsstand må være konkurransedyktig, hvis ikke så taper man i konkurransen med andre aktører, sier Flo.

Hun trekker fram Sjøfronten og Torget som svært avgjørende for å øke aktiviteten i bykjernen og for Molde som regionsenter. Vi får stadig høre det fra de som flytter hit og fra besøkende – folk har blitt enda mer stolte av byen sin.

– Sentrum viktig for rekruttering

– Vi ser det løftet som Molde har fått med oppgraderingen av Torget og sjøfronten. Det gir flere tilbud og mer aktivitet. Det er med på å øke attraktiviteten til Molde. Det slår positivt ut når bedriftene i Molde skal jakte etter nye ansatte, mener Flo.

– Det er høy aktivitet og etterspørsel etter ansatte i arbeidslivet. Vi har e på medlemsbedrifter som melder at de ikke kan konkurrere om anbud, ikke har ansatte nok til å ta på seg mer arbeid og oppdrag. Så behovet fo arbeidskraft er stort i regionen. Vi konkurrerer med mange andre regio samme flinke hodene. Å ha et levende og attraktivt sentrum er veldig vi bedriftene i Molde skal ut og rekruttere ansatte, mener Flo.

KRISTIANSUND CAMPUS KRISTIANSUND BÆREKRAFT BYUTVIKLING

- Tiltakene kan løfte opp byen, og kanskje gjøre at flere vil bli boende her

Maria Kruse Lian (27, fra venstre), Kamal Ahmed (27), Ida Maria Bårås (30) og Andrea Nilsen (25). Foto: Petter ...

https://www.tk.no/tiltakene-kan-lofte-opp-byen-og-kanskje-gjore-at-flere-vil-bli-boende-her/s/5-51-1167261?key=2022-06-27T10:26:51.000Z/op

SENTRUM KRISTIANSUND LØKKEVYRA HANDEL ALTI STORKAIA

- Ser ingen negativ utvikling i sentrum

https://www.tk.no/ser-ingen-negativ-utvikling-i-sentrum/s/5-51-1149510 1/7

Det er planar om å opparbeide bedehusmarka til parkering, viss det vert løyvd 2,5 millionar kroner. Foto: Rune Sæbønes, Møre-Nytt

Skal opparbeide ny parkeringsplass

Til ein kostnad på 3,1 millionar kroner skal det opparbeidast ein parkeringsplass på bedehusmarka.

Får administrasjonen i Ørsta kommune det slik dei ynskjer, vert parkeringsplassen opparbeidd i år.

3,1 millionar kroner

Parkeringsplassen skal avlaste sentrumsområda, og det er særleg ynskjeleg at dei som arbeider i sentrumskjernen skal parkere her.

Området er allereie kjøpt av Ørsta kommune. Løyvinga det no vert bede om, skal gå til sjølve opparbeidinga.

Det er rekna med ein kostnad på 3,1 millionar kroner, der om lag 2,5 millionar kroner skal lånefinansierast.

– Kommunalteknikk vil ha kapasitet til å gjennomføre prosjektet i løpet av hausten 2022. Med omsyn til andre prosjekt og ressursvurderingar vil det vere hensiktsmessig å gjennomføre prosjektet i år, heiter det i saksutgreiinga til formannskapet.

Prosjektet er ein del av tettstadutviklinga i Ørsta sentrum, og vil vere eit viktig bidrag til å styrke aktivitet og utvikling i Ørsta sentrum.

Del av tettstadsutviklinga

Administrasjonen meiner parkeringsplassane ved bedehusmarka vil vere eit godt alternativ for å avlaste parkeringsproblematikken i kring Webjørn Svendsen gata og Vikegata med tilhøyrande kontor og handelslokale for dei tilsette og handlande.

– Prosjektet er ein del av tettstadutviklinga i Ørsta sentrum, og vil vere eit viktig bidrag til å styrke aktivitet og utvikling i Ørsta sentrum. Det er gjennom sentrumsplanen og tettstadutviklinga gjort vurderingar på dei ulike sidene ved saka som betrar tilhøva kring likestilling, folkehelse, miljø, økonomiske, beredskap og barn og unge, heiter det i sakspapira.

Det vert lagt vekt på at bedehusmarka som parkeringsområde er i tråd med den utviklinga Ørsta kommune har lagt grunnlag for gjennom planar og gjennomføring så langt.

RUNE SÆBØNES
rune@norenytt.no

– Alti-utbygginga fører til parkeringsproblem

Grunneigarar og forretningsdrivande i Ørsta sentrum fryktar at Alti-utbygginga vil føre til mangel på parkeringsplassar i Ørsta sentrum.

I dette området vil det forsvinne tjue parkeringsplassar, skriv Ørsta Næringskontor, som fryktar stor mangel på parkeringsplassar i Ørsta sentrum etter Alti-utbygginga.

Ørsta Næringskontor har på vegner av grunneigarane og dei forretningsdrivande skrive ein epost til Ørsta kommune der denne bekymringa vert lagt fram.

«Det forsvann mange eksisterande parkeringsplassar då Vikegata vart endra til gågate. I ettertid vart det opparbeidd 89 plassar på dei tre tomtene i austlege Webjørn Svendsens gate (ved Kunsthuset, Øyehaugtomta og Linatomta). Dette er sentrumsplassar som ikkje kan teljast som Alti sine parkeringsplassar. Derimot er det absolutt relevant at 20 av desse forsvinn som følgje av Alti sin første del av utbygginga», står det i eposten.

Alti har i dag 330 parkeringsplassar, men med ein auke i forretningsarealet med 8600 kvadratmeter vert behovet langt større.

Ørsta Næringskontor skriv:

- 195 plassar for lite

– Det auka forretningsarealet i første byggesteg krev 172 nye parkeringsplassar. Totalt for heile bygningsmassen på 23600 kvadratmeter vil kravet vere 472 plassar, basert på ein norm på 1 plass per femti kvadratmeter. Det vil i så fall bety at Alti må ha 195 plassar meir enn dei har synleggjort i detaljreguleringsplanen som ligg føre.

I første utbyggingssteg viser Alti til at om lag 90 utvendige plassar vert gjenverande på sørsida og 163 nye plassar vert bygd innandørs i andre etasje. Av desse vil 75 plassar vere reservert fastbuande, slik at Alti opererer med 88 innvendige plassar for kundeparkering.

– Dermed er dagens 330 kundeplassar redusert til 178. Alti har i tillegg kjøpt Rygh-tomta og planlegg der 99 nye parkeringsplassar. Dette gir totalt 277 plassar mot dagens 330. Det er faktisk 195 plassar for lite for å oppfylle parkeringsnormen, konkluderer næringskontoret på vegner av grunneigarane og dei forretningsdrivande.

Og skriv vidare:

- Undrande

– At Alti kan sjå på dette som eit «tilstrekkeleg antal parkeringsplassar» stiller vi oss ikkje berre undrande til, men det må rett og slett vere ein påstand mot betre vitande. Det kan på ingen måte vere akseptabelt for kommunen at Alti reduserer eigne parkeringsplassar med 53, i tillegg til at sentrum misser 20 plassar ved kunsthuset, når dei eigentleg burde bygd 142 nye plassar i staden. Differansen her er faktisk 215 plassar. Dersom utbyggar er villig til å investere i å oppretthalde talet på parkeringsplassar, kan dette eit stykke på veg løysast ved å bygge parkering i to plan på Rygh-tomta. Der er høgdemessige forhold som tilseier at det kan byggjast i minst to plan, all den tid der er parkeringskjellar like i nærleiken. I tillegg kan Alti gjennomføre dei 70 ekstra parkeringsplassane som er mogleg å bygge i 2 etasje på Alti syd, men som utbyggar forebels berre vil utgreie.

Med sitt innspel ynskjer næringskontoret, grunneigarane og dei forretningsdrivande å sette fokus på at utbyggar må ta sitt ansvar med å oppfylle lovpålagt parkeringstal, på lik line med andre grunneigarar i sentrum.

SVEIN NORDAL
svein.nordal@norenytt.no

Vi mangler folk som gidder å bo i distriktet

ROAR SVENNING
Stokkøya

Publisert: 12 mai 2022 07:25 AM Sist oppdatert: 12 mai 2022 07:25 AM

Dette er et debattinnlegg. Det gir uttrykk for debattantens egen holdning.

Send oss ditt innlegg her.

s://www.midtnorskdebatt.no/meninger/ordetfritt/2022/05/12/Vi-mangler-folk-som-gidder-å-bo-i-distriktet-25449168.ece

● Trekker fram byutvikling som en forklaring på vekst i folketall

– Gjør det spennende for folk å flytte hit

Siden Molde fikk bystatus for 180 år siden har kommunen aldri hatt flere innbyggere enn nå. Molde har 32.319 innbyggere. Det er 305 flere enn ved nyttår.

– Dette er drømmetall, sier daglig leder Britt Flo i Molde næringsforum når hun får se de ferske tallene som Statistisk sentralbyrå offentliggjorde torsdag.

Tallene viser at Molde fra 1. juli til 1. oktober økte folketallet med 268 personer. Av disse hadde 124 personer meldt flytting fra en annen kommune til Molde. I tillegg hadde Molde økt innvandring; 144 personer.

Snudd fra minus til pluss

Etter at Molde i starten av året hadde flere som flyttet fra kommunen til andre steder i landet enn til kommunen, snudde utviklingen i sommer og høst. Molde har i tredje kvartal i år nesten like stor vekst i folketallet som Ålesund. Ålesund fikk 270 flere innbyggere, Molde 268 flere innbyggere.

– Med forbehold om at jeg ikke har fått lillet på undertallene, er veksten i Molde svært oppløftende. Å få en veksttimpuls i folketallet er bra for kommunen og veldig velkommen for næringslivet i Molde. Det blir spennende å se om dette er en post korona effekt, eller om veksten fortsetter, sier Britt Flo.

– Hva ser du som forklaringen på at folketallet i Molde øker?

– Det kan være flere forklaringer. Molde kommune har vært aktiv for å få studenter ved Høgskolen i Molde til å melde flytting hit. Kommunen tilbyr gratis kollektivreiser for studenter. En annen forklaring kan være at vi har et næringsliv og et tilbud av arbeidsplasser som oppleves som attraktivt. Det er også en trend at flere tar ... den forstand at ...

... livet i Møre og Romsdal, fylkeskommunen, næringsforeninger og kommuner til å bli med heim-arrangement i Trondheim. Tidligere i år var tilsvarende opplegg i Oslo, alt med sikte på å friste folk til å velge bosted og jobb i dette fylket. I Trondheim var rundt 200 personer innom arrangementet.

Britt Flo legger til at utfordringen for Molde og andre kommuner som får tilflytting, er å holde på dem som har flytta hit. Det handler både om jobbtilbud og integrering i lokalsamfunnene.

Er man opptatt av detaljer rundt folketallsutviklingen, viser det seg at innvandrere er gruppa kommunene er dårligst å holde på. Av 100 personer som flytter fra en kommune, har 85 personer innvandrerbakgrunn.

Vekst i alle kommunene

De ferske tallene fra Statistisk sentralbyrå viser at også de andre kommunene i vår region har hatt vekst i folketallet til nå i år.

Aukra har økt folketallet med 81 personer. Innenlands tilflytting utgjør 45 personer. Hustadvika kommune har beskjeden vekst i folketallet – 14 i pluss – men mesteparten av veksten skyldes innenlands tilflytting.

Rauma tok i vinter og vår imot mange flyktninger fra Ukraina. Flyktningmottaket i Isfjorden hadde en periode rundt 120 flyktninger. Det ga også et løft i innbyggertallet. Nå er flyktningmottaket avviklet og flyktningene bosatt både i andre kommuner og i Rauma. Det førte til en samlet nedgang i folketallet tredje kvartal på 24 personer. Men siden årsskiftet har folketallet i Rauma økt med 50 personer.

Vestnes har økt folketallet med 56 personer siden nyttår. Vestnes hadde de tre siste månedene flere tilflyttere enn fraflyttere.

Gjemnes har økt folketallet ... fra utlandet. Gjemnes har, i likhet med de fleste andre kommunene i vår region, nedgang i barnetallet.

Tilbake til Molde. Ser vi langt tilbake, har Molde hatt en interessant vekst. Da bygrensene for Molde ble utvidet i 1952, fikk Molde 8.289 innbyggere. Kommunesammenslåingen i 1964 førte til at folketallet i Molde ble doblet, til 17.118 personer. I løpet av de siste 58 åra er innbyggertallet igjen nesten doblet, til 32.319 personer.

FYLKESPLANSJEF: – Politikerne i Molde har våget å prioritere å gjøre sentrum mer attraktivt, sier Ingunn Bekken Sjåholm.

TALL Å DRØMME OM: Veksten i folketallet i Molde er veldig velkommen. Oppgaven er å holde på dem som har flyttet hit, sier daglig leder Britt Flo i Molde næringsforum. FOTO: BJØRN BRUNVOLL

SJØFRONTEN: Fylkesplansjefen mener politikerne kanskje høster gevinst av sentrumssatsingen ved at byen tiltrekker seg arbeidskraft og dermed flere skattekroner i Molde. På Sjøfronten ble det rigget til for utekino fredag. FOTO: BJØRG IRENE HOVD

Politikerne i Molde har gjennom flere år bevilget penger på å gjøre bysentrum mer attraktivt. Det kan Molde se gevinst av i form av flere tilflyttere, tror fylkesplansjef Ingunn Bekken Sjåholm.

– Politikerne i Molde har våget å prioritere å gjøre sentrum mer attraktivt. Jeg tror det er med på å gjøre det spennende for folk å flytte hit. Vi ser hvor vanskelig det kan være for politikerne å bruke penger på byutviklingstiltak, men kanskje de høster gevinst av sentrumssatsingen ved at byen tiltrekker seg arbeidskraft og dermed flere skattekroner, sier fylkesplansjef Ingunn Bekken Sjåholm.

Et annet tiltak som kan forklare veksten i Molde, er at kommunen tilbyr studenter ved Høgskolen i Molde å kunne reise gratis med kollektivtransport.

De ferske tallene over folketallsutviklingen er oppløftende for Møre og Romsdal som helhet, poengterer fylkesplansjefen.

– Det er pluss i folketallet for 21 av våre 26 kommuner. Flere innbyggere betyr mer inntekter for kommunene. Det kan være med på å opprettholde barnehager og skoler, for de fleste tilflytterne er unge folk, sier Bekken Sjåholm.

Hun har også merket seg en ... unge mennesker som flytter på seg, også godt voksne seniorer flytter.

– Vi registrerer at besteforeldre flytter etter barna sine og barnebarna. Mobiliteten i aldersgruppene 60-70 år har blitt høyere, forteller hun.

Ingunn Bekken Sjåholm viser også til innvandring når veksten i folketallets skal forklares.

– En vesentlig del av veksten i kommunene i Møre og Romsdal er drevet av at flyktninger har kommet hit til landet. I år gjelder det både flyktninger fra Ukraina og kvoteflyktninger fra andre land. Tilflytting fra utlandet er viktig for veksten i kommunene ettersom det blir født færre barn i Norge totalt sett, ...

RICHARD NERGAARD
richard.nergaard@r-b.no

FOLKETALLET I MØRE OG ROMSDAL

Slik er folketallet i kommunene ved inngangen til oktober 2022. I parentes står endring fra 1. juli i år:

Molde 32.319 innbyggere (pluss 268)
Hustadvika 13.322 innbyggere (minus 35)
Rauma 7.069 innbyggere (minus 24)
Vestnes 6.991 innbyggere (pluss 13)
Aukra 3.599 innbyggere (pluss 9)
Gjemne 2.685 innbyggere (pluss 23)
Kristiansund 24.145 innbyggere (pluss 6)
Ålesund 67.384 innbyggere (pluss 2)

Folketallsutviklingen fra 1. januar 2022 til 1. oktober 2022:

Molde + 305
Hustadvika + 14
Rauma + 50
Vestnes + 56
Aukra + 81
Gjemnes + 35
Kristiansund + 128
Ålesund + 270

KILDE: STATISTISK SENTRALBYRÅ

Med vidaregåande skole, teater, bibliotek og andre tilbod, vil Kulturhamna kunne bidra med liv og røre i Ålesund sentrum. Illustrasjon av Kulturhamna mot aust. (Illustrasjon: JAJA Architects)

Eit steg nærare realisering av Kulturhamna

Til stor politisk begeistring vedtok fylkestinget dei framlagde planane for å utvikle Kulturhamna og å ta ei leiande rolle i byutviklingsprosjektet i Ålesund.

Publisert: 28.04.22 Oppdatert: 28.04.22

Ny Ørsta vgs. er på plass med 550 mill.

Som eitt av få investeringsprosjekt, har fylkeskommunedirektøren gjeve plass til ny Ørsta vidaregåande skule i økonomiplanen til fylkeskommunen.

Ordførar Stein Aam er letta over at Ørsta vidaregåande skule har fått plass i økonomiplanen til fylkeskommunen. FOTO: JANNE-MARIT MYKLEBUST

– Eg var nervøs før forslaget kom. I all elendigheita til fylkeskommunen, er eg letta over at Ørsta vidaregåande skule er prioritert, seier ordførar i Ørsta, Stein Aam.

Konstituert fylkeskommunedirektør Gunn Randi Seime har foreslått å løyve til saman 550 millionar kroner til ein ny Ørsta vidaregåande skule. Det skal setjast av 25 millionar kroner i 2023, 50 millionar kroner i 2024, 400 millionar kroner i 2025 og 75 millionar kroner i 2026.

I tillegg skal det løyvast 14 millionar kroner til kompetanseklinikken for tannhelse i Ørsta i 2026. Denne skal lokaliserast i den nye vidaregåande skulen.

– Ørsta vgs. er den skolen med dårlegast bygningsmasse i fylkeskommunens si portefølje. Analysar syner at det er økonomisk betre å bygge ny skole enn å bygge ut eksisterande bygg. Ørsta kommune vart invitert med i samarbeidet og det vert no planlagt å bygge ein ny vidaregåande skole saman med eksisterande kulturhus i Ørsta kommune. Slik kan ein nytte lokala ein større del av dagen, samt halde kostnadane nede. Prosjektet har fått namnet Ørsta kultur- og kompetansesenter (Ørsta KKS), heiter det i saksutgreiinga.

Forseinka prosjekt

Prosjektet er forseinka og skisseprosjektet blir ferdigstilt seinare enn først planlagt, heiter det i saksutgreiinga.

– Skisseprosjektet er no planlagt politisk behandla i april 2023. I høve til planlagt framdrift vil skolebygget stå ferdig april 2026. Prognosen for 2022 var opphaveleg sett ut ifrå ei forventning om at entreprenør skulle ha begynt arbeida, men etter gjeldande framdriftsplan vil dette skje i 2024, skriv fylkeskommunedirektøren.

Forventar 200 millionar

Den totale kostnaden knytt til prosjektet er foreløpig estimert til om lag 800 mill. kroner.

– Av denne totale kalkylen er om lag 200 millionar kroner knytt til Ørsta kommune sine funksjonar og vil bli dekt av Ørsta kommune, slik at Møre og Romsdal fylkeskommune sin del av prosjektet er estimert til om lag 600 mill. kroner. Det vil seie at sjølv om den totale kostnaden for prosjektet er auka, vil Møre og Romsdal fylkeskommune si investering vere på om lag same nivå.

RUNE SÆBØNES
rune@morenytt.no

16 FREDAG 26. AUGUST 2022 **VIKEBLADET VESTPOSTEN**

– Utdannar seg ut av bygdene

Korleis skal me snu ungdomsflukta frå bygdene? Framleis er det slik at mange unge – dei fleste og spesielt jenter – flytter inn til byane og utdanna seg vekk frå eit liv på bygda.

Bjørn Egil Flø er sosiolog og bygdeforskar. Han meiner det er vanskeleg å snu sentraliseringstrenden. FOTO: ERLING FLØSTAD / NIBIO

I økonomiske oppgangstider forsterkar denne trenden seg. For å snu dette meiner bygdeforskar Bjørn Egil Flø mellom anna at eit viktig grep framover må vere å sikre den lokale forankringa til næringslivet. Han meiner den lokale eigarskapen har vorte svekt gjennom den nyliberale tankegangen frå Margaret Thatcher og Ronald Reagan. Men det finnst unntak...

Ungdomen reiser frå bygdene, særleg jentene, og berre eit fåtal kjem att. Kommunane sat-

tere eit sveiseapparat, seier ... at ein ved til dømes bygging av samlingshus.

Flø meiner det same gjeld eigarskapen til skogressursane, som ofte er eigde av store konsern langt borte frå lokalmiljøet.

Men langt frå alt er negativt. Det er mange dynamiske lokalsamfunn rundt om i landet, og mange av dei er i kommunar med fiskeoppdrett.

– Oppdrettsbransjen er litt rar. Trass i at det er ein bransje med mange store eigarar og fleire miljøutfordringar, ser vi at dei mange stader opptrer som svært samfunnsansvarlege aktørar med omsut for lokalsamfunnet. Det synest eg vi skal lyfte fram, seier han.

Bygdeforskaren meiner elles at det er mange lokale gründarar i mange bransjar ute i distrikta som gjer ein stor innsats for bygdene. Små- og mellomstore bedrifter driv lokal verdiskaping, sjølv om dei kanskje hadde tent meir pengar på å

sar ikkje er nok. Arbeidsplassar er fundamentet, men i tillegg det er naudsynt å utvikle fasilitetar for det moderne samfunnet, og det viktigaste er sosiale tenester Kultur- og velferdstilboda bør vere like bra som i dei store byane, og det må skje gjennom eit samarbeid mellom lokalsamfunna, kommune og stat.

Flø meiner det er viktig å få til ein kultur for å møte kvarandre i det offentlege rommet, på kafear, pubar og kulturarrangement. Trivsel er eit nøkkelord. Han er samd med Venstre-politikaren Alfred Bjørlo at det er viktig å byggje opp sterke lokale senter der folk kan jobbe, men samstundes bu ute i utkantane.

Han peikar på Nordfjordeid, heimbygda til Alfred Bjørlo, som eit eksempel på eit vellukka utvikling av eit bygdesentrum.

– Treng samlingspunkt

MENINGER KRONIKK KRISTIANSUND FOLKELIV AREALPLANLEGGING

Folkeliv - ein stor attraksjon vi må ta vare på i Kristiansund sentrum

Store arealkrevjande handelsparkar som ligg langt frå der folk bu, er ei utfordring. Tette sentrumsområde er ei løysing, meiner leiande planarbeidarar i fylkeskommunen. Foto: Linn Inger Angell

https://www.tk.no/folkeliv-ein-stor-attraksjon-vi-ma-ta-vare-pa-i-kristiansund-sentrum/o/5-51-1152202

Kva for utfordringar har vi - plan for arbeidet i 2023

5.1 Vidareutvikling av programmet

Program for berekraftig by- og tettstadutvikling er fortsett i ei etableringsfase, og skal vidareutviklast fram mot eit langsiktig forslag som blir lagt fram i forslag til økonomiplan for 2024-2027.

Vi ser allereie resultat av programmet ved at det blir arrangert fleire seminar og møteplassar som samlar deltakarar på tvers av store og små kommunar, og ved at til dømes mobilitet blir tema for samlingar i byprosjektet. Vidare har ein hatt ein prosess for å sjå på korleis kunst- og kultursektoren kan koplast på programmet på ein god måte.

Som del av den vidare utviklinga av programmet må ein sjå nærare på korleis programmet best koplar saman ulike fagområder i fylkeskommunen t.d. bygg- og eigedomsprosjekt, «Berekraftfylket»-satsinga, bypakkeprosjekta og andre mindre by- og tettstadtiltak i regi av vegavdelinga, samt tiltak for utvikling av distrikt og lokalsamfunn. Det er eit mål for programmet å bidra til at fleire verkemiddel og tilskotsordningar blir sett i samanheng. Vidare vil ein også sikre at føringar for programmet er i tråd med kommande fylkesstrategi for attraktive byer og tettstader, og fylkesstrategi for miljø, klima og energi.

5.2 Satsingsområde i 2023

Program for berekraftig by- og tettstadutvikling vil våren 2023 lyse ut tilskotsmidlar til by- og tettstadutviklingsprosjekt i kommunane. Gjennom året vil vi tilby ulike kompetansehevingstiltak, som webinar, fysiske seminar og andre møteplassar, der sentrale tema innan by- og tettstadutvikling og mobilitet vil vere tema. Satsingsområdane under skal vere vegleiande for prioritering av prosjekt som søker tilskot og for kompetansetilbodet og utviklingsarbeidet vi legg opp til i 2023.

5.2.1 Samarbeid om sentrumsutvikling

Sentrumsutvikling er eit tema som krev samarbeid og samhandling. Offentlege og private aktørar må nytte sine verkemiddel og prosjekt slik at dei dreg i same retning. Fylkeskommunen, både i by- og tettstad-utviklingssaker og plansaker, opplever at dei ulike interessene kanskje ikkje «snakkar same språk» - eller har same verkelegheitsoppfatning. Vi erfarer og at det manglar rutinar og organisering av samarbeid mellom partane. Når samarbeid om tiltak ikkje er på agendaen kan det bidra til å hemme sentrumsutvikling. Vi vil sette søkelys på at samarbeid og rolleavklaring styrker gjennomføringsevne i arbeidet med sentrumsutvikling. Vi vil særskilt rette innsatsen mot å samarbeide med eksisterande arenaer og fora som t.d. sentrums- og næringsforeiningar og interkommunale politiske råd.

5.2.2 Utgreiing om Tettstadpakke-pilot

Transportøkonomisk institutt (TØI) og Viken fylkeskommune har vore partnarar i prosjektet «Tettstedspakker for attraktiv, inkluderende og klimavennlig stedsutvikling: «Hvordan kan man samordne areal-, transport- og sentrumsutvikling på en måte som bidrar til framtidsrettet stedsutvikling på mindre tettsteder?» Program for berekraftig by- og tettstadutvikling foreslår at fylkeskommunen i 2023 greier ut korleis Tettstedspakker som eit verktøy for å oppnå breiare og meir samordna rettleiing og verkemiddelbruk i utvikling av tettstader skal kunne takast i bruk i Møre og Romsdal.

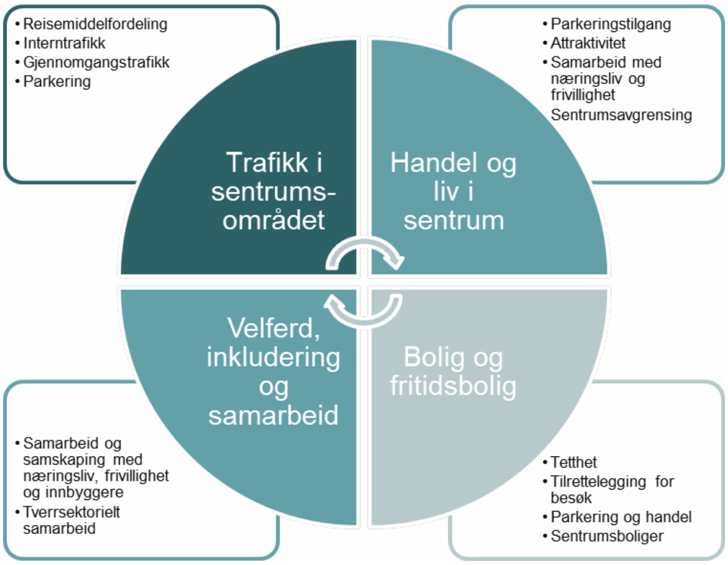

Figur: Tema i tettstadpakker, TØI

5.2.3 Mobilitet på tvers

Gode transport- og mobilitetsløysingar handlar om å kunne bevege seg på ein enkel måte, og er ofte ein kombinasjon av fleire måtar å flytte seg på. Fylkeskommunen har ei viktig rolle i å bidra til å få fram fakta om samanhengar mellom transport og arealbruk, tiltak og verkemiddel. Dei overordna satsingsområda for 2023 vil vere å auka kompetansen om mobilitet i kommunane og kartleggje nye forretningsmodellar innan mobilitet. Mobilitetssektoren er i rask endring, med stadig nye løysingar og teknologisk utvikling.

Samferdselsavdelinga har utarbeida ei tiltaksplan for 2023, som skal bidra til å synleggjere tiltak vi gjer for å påverke folk sine val av reiseform. Gjennom program for berekraftig by- og tettstadutvikling skal vi arbeide med:

FRAM skal tileigne seg og spreie kunnskap og erfaring om mobilitet. Kompetansetiltak, som webinar og/eller seminar om mobilitet og by- og tettstadutvikling. Dialog med kommunane om mobilitetsprosjekt og andre relevante tema. Dele kunnskap og informasjon om mobilitet, og fasilitere møteplassar. Vi har ein ambisjon om å utarbeide ei verktøykasse innan mobilitet, der vi blant anna skal gi kommunar, næringsliv, eigedomsutviklarar og andre informasjon og oversikt over aktuelle tiltak

Heim-jobb-heim er ei mobilitetssatsing retta mot bedriftsmarknaden. Det er eit stort potensial for å redusere talet på arbeidsreiser som blir gjennomført med bil gjennom å legge til rette for auka bruk av kollektivtransport, sykling eller gåing til og frå jobb. Fylkeskommunen skal gjennom eit forprosjekt for å sjå på korleis ei slik satsing kan innrettast for å passe dei lokale forholda i Møre og Romsdal. I løpet av 2023 skal vi avgjere om dette er ei satsing vi skal sette i gong med i fylket.

Kartlegging av aktuelle stader for etablering av innfartsparkering, sykkelparkering, og haldeplassar for å bidra til å auke bruk av kollektivtransport i byar og tettstader.

Sundbåten. Etter vedtak i fylkestinget i desember 2022 er det avgjort at 1 mill. kroner av tilskotsmidlane til byutviklingsprosjekt i 2023 skal gå til å utvikle tilbodet til Sundbåten i Kristiansund. Denne satsinga vil primært følgjast opp gjennom mobilitetsdelen av programmet.

5.2.4 Kvalitetsheving av byrom

Omgivnader som legg til rette for at folk møtest, at byen opplevast som attraktiv, genuin og innbydande for dei som bur og besøkjer byen, krev ein arkitektur som speler på lag med menneska som skal bruke den – ein inkluderande arkitektur. Ein by er ikkje berre ei liste med funksjonar og innhald; alle aktivitetane skjer ein stad. Måten vi former byane og stadane våre styrer dermed korleis vi brukar dei.

I fjor (2021) vart Tettstadprogrammet sitt arbeid i Møre og Romsdal evaluert av Oxford Research. Eit av dei sentrale funna var at fylkeskommunen sitt bidrag i arbeidet og krav til kvalitet hadde skapt varige verdiar. Informantane i kommunane trakk fram både tilgangen på økonomiske tilskot, og fylkeskommunen sin kompetanse innanfor feltet som avgjerande for at dei kunne prioritere dette arbeidet.

Krav til gode medverknadsprosessar, særleg fokus på barn og unge, god framkome, universell utforming og demokratiske byrom skal vere førande for arbeidet. Vi vil og rette merksemd mot tema under i arbeidet med utvikling av våre felles byrom:

Klimatilpassing i byar og tettstader. Den fysiske infrastrukturen må tilpassast eit meir krevjande klima, og når vi gjer det bør vi velje naturbaserte løysingar. I takt med at vi får meir øydeleggjande styrtregn, blir det meir aktuelt å spele på lag med naturen gjennom handtering av overvatn i opne løysingar. Opne system som kan ta hand om overvatnet gir moglegheit til å utnytte vatnet som ressurs i byromma; til vatning av vegetasjon, som estetisk element, auka biologisk mangfald, leik og læring og rekreasjon.

Kunst i byrom. Ålesund kommune fekk eit tilsegn om støtte frå KORO (Kunst i offentlige rom) i 2021. Ein viktig lærdom frå arbeidet med

Vågen i Kristiansund. Foto: Terje Aamodt

kunst i by- og stadutvikling i 2022 er tilrådinga frå KORO (og kommunar som har jobba aktivt med kunst i by- og stadutvikling) om å invitere inn kunstnarar tidleg i prosessen som kan hjelpe prosjekta med å tilføre nye tankar og perspektiv. I 2023 har vi som ambisjon å støtte Ålesund vidare i arbeidet med sitt KORO-prosjekt, og stimulere nye kommunar til å ta i bruk kunst som eit verkemiddel i by- og stadutvikling.

5.2.5 Bustad og bustadpolitikk

Næringslivet har trekt fram manglande tilgang på bustadar som ei utfordring for å få tak i kompetanse og arbeidskraft. Det er stort behov for alderstilpassa bustader og bustader for unge og barnefamiliar i og nært sentrumsområda. I 2023 vil vi fortsette samarbeidet med Husbanken og Senteret for eit aldersvennleg Norge. Vi vil og fortsette arbeidet med å auke kompetansen og styrke samarbeidet om å utvikle framtidsretta og berekraftige bumiljø og nabolag.

5.2.6 Sirkulær stadutvikling

Overgangen til eit meir sirkulært samfunn inneber at det vi skal produsere og bruke må tære mindre på jorda sitt ressursgrunnlag.

Omsett til arbeidet med by- og stadutvikling vil det bety at vi må:

- Lokalisere funksjonar slik at ein reduserer behovet for transport og tap av natur- og jordbruksareal
- Dele meir – til dømes innan mobilitet, bygg og forbruksvarer
- Legge til rette for at næringsutvikling i byane utnytter moglegheitene som ligg i nye handels- og tenestetilbod basert på prinsippa om sirkulær økonomi
- Forvalte eksisterande kulturmiljø, bygningsmasse og byggematerial som ein ressurs

Nordre gate, Grünerløkka, Oslo. Foto: Ingvild Gjerdset

Lokalisering. Klimavennleg og ressurssparande lokalisering dreier seg om å få til ei kompakt utbygging der ulike funksjonar kan nås ved å gå og å sykle. Samlokalisering av bustadar, service og næring innanfor 10-minuttersbyen gjer til at dei ulike funksjonane styrkar kvarandre og gir meir levande, ressurseffektive og mangfaldige byar og stadar.

Næringsutvikling; nye handels- og tenestetilbod i sentrum og behov for meir samarbeid. For sentrumsutviklinga ligg det ein moglegheit og ein nødvendigheit i at fleire testar ut nye tilbod innan deling, reparasjon, utleige og brukthandel. Vi ønsker å sjå fleire eksempel på samarbeid om å tilby slike løysingar i byane og tettstadene våre. Molde kommune har som ein del av si smartby-satsing jobba med å legge til rette for gjenbruk av møblar i kommunal eige, framfor å «på automatikken» kjøpe nytt. Likedan utfordrar dei leverandørar på å tilby reparasjon framfor å berre selje nytt. Skal ein lukkast er det naudsynt at fleire kjøparar går saman om å krevje at næringslivet endrar forretningsmodellane sine.

Eksisterande bygg og kulturmiljø. Korleis vi handterer eksisterande bygningsmasse og infrastruktur er ein viktig del av løysinga i den sirkulære stadutviklinga. Å bruke bygg som allereie finst vil både redusere avfall og redusere behovet for produksjon og transport av nye byggjemateriale. Kulturmiljøa i byar og stader og ein stor ressurs som bidrar til særpreg og identitet og til den sirkulære økonomien gjennom renovering og vidareført bruk.

Sirkulærøkonomi er eit satsingsområde for «Berekraftfylket»-satsinga. I arbeidet med sirkulær stadutvikling vil vi mellom anna samarbeide tett med «Bærekraftfyl-ket»-prosjektet om kompetansetiltak.

Mobilitetspunkt, Åfjord sentrum. Foto: Ingvild Gjerdset

5.2.7 Smarte byar

I «Nasjonalt veikart for smarte og bærekraftige byer og lokalsamfunn» er følgjande smartby-definisjon lagt til grunn: «Smarte byer og lokalsamfunn setter innbyggerne i sentrum, og tar i bruk ny teknologi, innovative metoder, samarbeid og samskaping for å bli mer bærekraftige, attraktive, produktive og tilpasningsdyktige.»

«Byen som regional motor» har vore ei viktig medfinansieringskjelde for å teste ut smartbyløysingar i Ålesund, Molde og Kristiansund. Ålesund kommune har mellom anna introdusert ei bysykkelordning, ei deleordning for kommunale bilar på kveldstid og testa ut ei digital tvilling-løysing til samfunnsplanlegginga. Molde kommune arbeider mellom anna med smart deling av offentlege data og smart styring av vatn- og avløpsnettet. I Kristiansund kommune si satsing «Påkobla Kristiansund» har ein mellom testa ut bruk av parkeringssensorar, digitale nøklar til kommunale bygg og ei løysing for eit opent WiFi-nettverk i og rundt kommunale bygg.

Program for berekraftig by- og tettstadutvikling vil halde fram med å støtte opp om at dei tre største byane i fylket «tar i bruk ny teknologi, innovative metoder, samarbeid og samskaping for å bli mer bærekraftige, attraktive, produktive og tilpasningsdyktige».

Samarbeid er her eit nøkkelord: Det finnast ein god del samarbeid innan digitalisering i fylket, mellom anna knytt til Digi Møre og Romsdal og IKT-samarbeid gjennom regionråda. Medfinansiering av framtidige «smartby-prosjekt» må vere godt koordinert med desse samarbeidsinitiativa, mellom anna for å sikre deling av kunnskap og løysingar mellom kommunane.

Kunst på torget, Molde. Foto: Kai Bedringås

Gjesteskribenten: Britt Flo, dagleg leiar Molde Næringsforum

Hva betyr by- og tettstadsutvikling for næringslivet i regionen?

Jeg har blitt utfordret til å si kort om hva innsats på by- og tettstadutviklingsområdet betyr for attraktiviteten til regionen. Det korte svaret er at det betyr mye for mange. Fra mitt perspektiv som representant for nærmere 300 bedrifter i Molde er jeg helt overbevist om at by- og tettstedsutviklingen har stor betydning for attraktivitet til regionen, både som et sted å besøke, men ikke minst et sted hvor folk vil bo og jobbe.

Helhetlig grep

I Molde er vi ganske heldig stilt med tanke på at handelsområdene ligger tett på hverandre. Hadde en visst det vi vet nå, så hadde de selvsagt vært helt integrert, på samme måte som at offentlige tilbud som har mye besøk må ligge i eller så nært sentrum som mulig. Program for bærekraftig by- og tettstedsutvikling er viktig fordi det setter søkelys på akkurat dette. Det er ikke alltid lett å prioritere det som totalt sett er best for de fleste opp mot særinteresser, det være seg i drakamper internt i kommuner, om alt fra skolestruktur, omsorgsboliger til boligfelt og mellom regioner. Ved å løfte blikket og se by- og tettstedsutvikling i et litt større perspektiv kan vi oppnå bedre resultater.

Økt stolthet

For Molde sin del så har utbyggingen av sjøfronten og torget vært svært avgjørende for å øke aktiviteten i bykjernen og for Molde som regionsenter. Vi får stadig høre det fra de som flytter hit og fra besøkende – folk har blitt enda mer stolte av byen sin. Med lekeplassen som ble åpnet nå i sommer og ferdigstillelse av sjøfronten neste sommer

Ålesund sett frå Aksla. Foto: Møre og Romsdal fylkeskommune

Sjøfronten og

så har Molde snudd seg mot fjorden og blitt en mye bedre by. Næringslivet har bidratt med oppgradering av bygårder, men også med over 10 millioner kroner til det nye torget.

Sentrum viktig for rekruttering

Det løftet som Molde har fått med oppgraderingen av torget og sjøfronten kunne ikke kommet på et bedre tidspunkt. All ære til fremsynte politikere i Molde som har valgt å prioritere dette. Det vil gi avkastning, både i form av flere tilbud og mer aktivitet, og økt attraktivitet til Molde. Det slår positivt ut når bedriftene i Molde skal jakte etter nye ansatte. Vi konkurrerer med mange om de samme flinke hodene. Å ha et levende og attraktivt sentrum er viktig når bedriftene i Molde skal ut og rekruttere ansatte.

Lokal handel

Mitt inntrykk er at mange har blitt mer bevisst på hvor en handler, både ut fra et miljøperspektiv, men også fordi en ser hvor stor verdi det er å ha lokale tilbud. Tilbudene må være konkurransedyktige, hvis ikke så taper man i konkurransen med andre aktører. Om en ikke bruker de tilbudene man har lokalt, så kan de forsvinne. Da synker igjen attraktiviteten. Å handle lokalt betyr ikke bare at privatpersoner handler lokale tjenester og bruker lokale butikker. Det lokale næringslivet er også en viktig aktør, ved at de kjøper varer tjenester lokalt og dermed skaper vekst og aktivitet for flere lokale aktører.

Fortsett å øke attraktiviteten

Det viktigste lokalsamfunnet kan bidra med er å fortsette å øke attraktiviteten, ved å blant annet få flere boliger i sentrum. At folk kan bo enda mer bynært, fører til flere folk og mer liv i sentrum. Det vil igjen skape et grunnlag for ytterligere flere lokale tilbud og flere arbeidsplasser og økt attraktivitet.

Molde, 20.11.2022
Britt Flo

torget, Molde. Foto: Terje Aamodt

Tussaparken, Ørsta. Foto: TINGH kommunikasjon as

Møre og Romsdal
fylkeskommune